

Cyngor Tref Frenhinol Caernarfon
Adroddiad Blynyddol 2019/20

Adeilad yr Institiwt,

Allt Pafiliwn,

Caernarfon,

LL55 1AS

01286 672943

Oriau Agor

9.00 a.m. – 5.00 p.m. Llun – Iau

9.00 a.m. - 12.30 p.m. Gwener

clercydref@cyngortrefcaernarfon.llyw.cymru

townclerk@caernarfontowncouncil.gov.wales

(1) Cyflwyniad

Diben yr adroddiad hwn yw cyflwyno gwybodaeth am weithgareddau Cyngor Tref Frenhinol Caernarfon yn ystod 2019/20. Mae'n cynnwys amlinelliad byr o strwythur y Cyngor, trosolwg o weithgareddau'r Cyngor gydol y flwyddyn, a chrynodeb ariannol. Mae manylion am bob Cynghorydd Tref, aelodau'r staff, a manylion cysylltu â'r Cyngor yn cael eu cynnwys.

(2) Cefndir

Mae'r Cyngor yn cynnwys 17 Aelod (Cynghorwyr) sy'n cynrychioli pedair Ward, fel a ganlyn:

- **Ward Peblig** – 5 aelod;

Y Cynghorwyr Eiriona Hughes (Annibynnol), Brenda Owen (Plaid Cymru), W. Tudor Owen (Plaid Cymru), Jason W. Parry (Annibynnol), Kenny Richards (Plaid Cymru)

- **Ward Seiont** – 4 aelod;

Y Cynghorwyr W. Roy Owen (Annibynnol), Keith Jones (Annibynnol), Cai Larsen (Plaid Cymru), Richard Thomas (Plaid Cymru)

- **Ward Menai** – 4 aelod;

Y Cynghorwyr Wil Lloyd Davies (Plaid Cymru), Ann Hopcyn (Plaid Cymru), Eleri Lovgreen (Plaid Cymru), Ioan Thomas (Plaid Cymru)

- **Ward Cadnant** – 4 aelod.

Y Cynghorwyr Cemlyn Williams (Plaid Cymru), Dawn Lynne Jones (Plaid Cymru), Maria Sarnacki (Annibynnol), Stuart Sage (Annibynnol)

Mae'r Cyngor yn ethol Maer a Dirprwy Faer bob blwyddyn, ac yn gymorth iddynt redeg gwasanaethau'r Cyngor mae 4 aelod o staff gweinyddol a gweithredol llawn-amser a rhan-amser:

- **Clerc a Swyddog Priodol y Cyngor** – Sion Wyn Evans
- **Dirprwy Clerc** – Dewi Wyn Jones (Penodwyd ar y 1af o Ebrill, 2020)
- **Gofalwr** - Andy Rowlands
- **Swyddog Cynnal a Chadw** – Ken Owen

Swyddi Dinesig

Maer – Y Cynghorydd William Tudor Owen

Dirprwy Faer - Y Cynghorydd Maria Sarnacki

Brysgyllwr - swydd yn wag

Mae gan y Cyngor strwythur pwyllgorau ac is-bwyllgorau, sef:

- Cyngor Llawn;
- Pwyllgor Cynllunio;
- Pwyllgor Adloniant;
- Pwyllgor Cyllid;
- Pwyllgor Gwaith;
- Pwyllgor Personél.

Mae pob is-bwyllgor yn cyflwyno adroddiadau i'r Cyngor Llawn, sy'n cyfarfod ar y nos Fawrth gyntaf o bob mis (heblaw am fis Awst). Mae gan y Pwyllgor Cynllunio yr hawi i weithredu.

Prif ddyletswyddau'r Cyngor yw:

- rhoi cymorth ariannol, gweinyddol ac ysgrifenyddol ar gyfer pob gwasanaeth a ddarperir gan y Cyngor Tref;
- rheoli Adeilad Yr Institiwt;
- cynnal a chadw rhai cysgodfanau bysus;
- rheoli nifer o ddigwyddiadau blynyddol a gynhelir gydol y flwyddyn ar draws y dref, er enghraifft Sul y Cofio, Cystadleuaeth Gerddi;
- Glanhau toiledau Mynwent newydd Llanbeblig;
- Cydweithio i lanhau strydoedd a thorri gwair;
- Gosod goleuadau Nadolig yn y dref bob blwyddyn;
- Cynnal a chadw Cofeb y dref.

(3) Crynodeb o Weithgareddau'r Cyngor - 2019/20

Cyflwynir y crynodeb hwn o weithgareddau sydd wedi'i fodelu ar y saith nod llesiant a glustnodir yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, sef:

- Cymru lewyrchus
- Cymru gadarn
- Cymru iachach
- Cymru fwy cyfartal
- Cymru o gymunedau cydlynus
- Cymru o ddiwylliant byw a'r iaith Gymraeg yn ffynnu
- Cymru gyfrifol fyd-eang

Mae'r Ddeddf yn diffinio datblygu cynaliadwy fel proses o wella lles economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol Cymru drwy gymryd camau, yn unol â'r egwyddor o ddatblygu cynaliadwy, sy'n anelu at gyflawni'r nodau llesiant. Yn hyn o beth mae'r Cyngor yn cydnabod ei rôl o ran hyrwyddo datblygu cynaliadwy a'r modd y mae'n mynd ati i gyflawni ei ddyletswydd o dan y Ddeddf tra'n gweithio ar ran a gyda'r gymunedau

lleol.

Mae'r nodau llesiant yn gwbl annatod oddi wrth ei gilydd ac yn egluro beth a olygir wrth lesiant Cymru. Mae'r Cyngor yn croesawu'r nodau llesiant hyn, a bydd yn rhoi'r nodau hyn wrth galon ei drefniadau cynllunio a gwneud penderfyniadau er mwyn gwella ansawdd bywyd yn gyffredinol (lles) o fewn ei ardal weinyddol.

Wrth gymhwyso'r nodau llesiant hyn i'r swyddogaethau, gweithgareddau a'r gwasanaethau a ddarperir gan y Cyngor mae'r Ddeddf yn ei gwneud yn ofynnol i'r Cyngor feddwl mwy am y tymor hir, gweithio'n well gyda phobl a chymunedau a chyrrff cyhoeddus eraill, edrych ar atal problemau rhag codi, ac i gymryd ymagwedd fwy cydlynus. Mae llawer o'r nodau hyn a'r gweithgareddau a glustnodwyd yn gorgyffwrdd ac yn ategu ei gilydd.

Mae gweddill yr Adroddiad hwn yn cyfateb i'r 7 nod llesiant yn y Ddeddf.

Dylid nodi y bu i'r pandemig Covid-19 daro yn ystod mis Mawrth 2020. Yn sgîl hyn gohiriwyd cyfarfodydd o'r Cyngor o ganol mis Mawrth ymlaen. Bydd Covid-19 yn cael llawer mwy o effaith yn 2020/21, a bydd Adroddiad Blynyddol 2020/21 yn adlewyrchu hynny. Bwriad y Cyngor Tref o'r cychwyn oedd chwarae rôl ganolog o fewn y gymuned, er mwyn lliniaru effaith Covid-19 ar y dref a'i thrigolion. Eto, manylir ar hyn yn Adroddiad Blynyddol 2020/21.

Cymru Lewyrchus

Mae gan Y Cyngor gynrychiolwyr ar nifer o gyrff perthnasol yn y dref a thu hwnt, sy'n ceisio cyflawni cynlluniau sydd yn tyfu economi'r dref. Mae'r rhain yn cynnwys:

- Cyrff Llywodraethol Ysgolion;
- Canolfan Noddfa;
- Menter Adfywio Glannau a Thref Caernarfon;
- HWB Caernarfon;
- Cymdeithas Ddinesig Caernarfon;
- Grŵp Rheoli CADW;
- Cylch Cyfeillgarwch Trefi Caerog Gogledd Cymru;
- Ymddiriedolaeth Harbwr Caernarfon;
- Galeri;
- Gŵyl Fwyd Caernarfon.

Mae Caernarfon wedi ei gyfeillio gyda Landerneau (Llydaw) a Threlew (Patagonia).

Cymru Gadarn

“Cenedl sy'n cynnal ac yn gwella'r amgylchedd naturiol bioamrywiol gydag ecosystemau iach gweithredol sy'n cynorthwyo cydnerthedd cymdeithasol, economaidd ac ecolegol a'r gallu i addasu i newid (megis newid yn yr hinsawdd)”.

Mae'r Cyngor wedi buddsoddi mewn defnydd mwy effeithlon ac ecogyfeillgar o ffynonellau ynni, ac mae hyn wedi arwain at ostyngiad yn ei ôl-troed carbon a gostyngiad sylweddol mewn costau ynni.

Mae gosod drysau mewnol wedi lleihau ein costau ynni blynyddol yn sylweddol, ac mae defnyddio mwy o oleuadau ynni isel yn yr arddangosfeydd Nadolig wedi cael yr un effaith a hefyd wedi gostwng costau blynyddol y goleuadau Nadolig. Mae hyn wedi galluogi'r Cyngor i ehangu'r goleuadau Nadolig i rannau newydd o'r dref.

Mae pwyllgorau yn cael eu cynnal yn ddi-bapur lle bo modd ac mae cynghorwyr yn gorfod nôl unrhyw raglen Cyngor er mwyn arbed postio.

Rydym yn ailgylchu o fewn adeilad y Cyngor, ac yn ceisio defnyddio contractwyr lleol i leihau allyriadau carbon.

Mae metr dŵr wedi ei osod.

Gwneir taliadau trwy bancio ar-lein i arbed papur.

Cymru Iachach

‘Cymdeithas lle mae llesiant corfforol a meddyliol pobl cystal â phosibl a lle deëllir dewisiadau ac ymddygiadau sydd o fudd i iechyd yn y dyfodol ‘

Mae'r Cyngor yn ceisio cefnogi mudiadau sydd yn hyrwyddo cadw'n iach, ac mae'r cyngor yn rhoi cefnodaeth ariannol i glybiau chwaraeon yn y dref.

Mae'r Maer yn cychwyn nifer o ddigwyddiadau yn lleol, er enghraifft y Ras Siôn Corn.

Bydd y Cyngor yn mynychu cystadlaethau golff, bowlio a rali hen geir y Cylch Cyfeillgarwch Trefi Caerog.

Cymru Fwy Cyfartal

'Cymdeithas sy'n galluogi pobl i gyflawni eu potensial waeth beth yw eu cefndir neu eu hamgylchiadau (gan gynnwys eu cefndir ac amgylchiadau economaidd-gymdeithasol)'

Mae'r Cyngor yn parhau i roi cymorth ariannol i nifer o amrywiol grwpiau ar draws y dref a hefyd yn cael ei gynrychioli gan Aelodau ar lawer iawn o grwpiau a sefydliadau cymunedol. Enghreifftiau o'r rhain yw Gŵyl Fwyd Caernarfon, Gŵyl Caernarfon, Carnifal Caernarfon, Gŵyl Arall.

Mae'r Cyngor yn parhau i fod yn gefnogwr CAB yng Nghaernarfon.

Mae Band Llanrug yn fand swyddogol i'r Cyngor ac yn ei gefnogi mewn sawl digwyddiad, er enghraifft Sul y Cofio a'r Noson Nadoligaidd.

Mae'r Cyngor yn llogi ystafelloedd am bris rhesymol i sicrhau cyfle cyfartal.

Mae mynediad i'r anabl a dolen clyw yn yr adeilad.

Cymru o gymunedau cydlynus

'Cymunedau deniadol, hyfyw, diogel sydd â chysylltiadau da'.

Wrth gyflawni ei gyfrifoldebau statudol ac ymgynghorol, mae'r Cyngor yn parhau i gymryd rhan mewn materion sy'n effeithio ar bawb ar hyd a lled y dref, gan gymryd ei amser i sicrhau ei fod yn gwneud y penderfyniadau gorau o ran cynllunio (rôl ymgynghorol), ac unrhyw fater arall sy'n codi er mwyn sicrhau'r canlyniadau gorau posibl i'r dref ac i'r cymunedau lleol.

Mae'r Cyngor wrth galon llawer iawn o amrywiol ddigwyddiadau a gweithgareddau cymunedol sy'n hyrwyddo ysbryd cymdogol ac yn gwella cydlyniant cymdeithasol. Yn ystod y flwyddyn, baint i'r Maer, y Cynghorydd W.Tudor Owen, oedd mynychu digwyddiadau lleol a drefnwyd gan nifer o wahanol sefydliadau.

Cymerodd y Cyngor ran yn y Diwrnod "Drysau Agored" er mwyn ennyn diddordeb yn ei waith, Adeilad yr Institiwt a'i hanes. Roedd hyn yn cynnwys gydag ysgolion lleol.

Rydym wedi gosod cafnau blodau i geisio rhoi lliw yng nghanol y dref.

Mae'r Cyngor yn cynnal cystadleuaeth garddio yn flynyddol.

Uchafbwynt i drigolion lleol ydi'r noson troi goleuadau Nadolig ymlaen ynghyd â Noson Tân Gwyllt lle mae miloedd yn tyrru lawr i'r dref i wyllo noson drefnus ddiogel yn hytrach na mentro eu hunain. Mae'r Cyngor yn falch iawn o gydweithrediad y Llewod y noson honno, sydd wedi eu hyfforddi i danio tân gwyllt yn ddiogel.

Fel tref filwrol mae gan y Cyngor berthynas agos â'r Gwarchodlu Cymreig yn ogystal â'r Ffiwsilwyr Brenhinol Cymreig ac mae'r ddau yn Rhyddfreinwyr y Dref.

Cymru o ddiwylliant byw a'r iaith Gymraeg yn ffynnu

"Cymdeithas sy'n hybu ac yn diogelu diwylliant, treftadaeth, a'r iaith Gymraeg, ac sy'n annog pobl i gymryd rhan yn y celfyddydau, a chwaraeon a hamdden"

Fel y dref fwyaf Cymreig yng Nghymru mae i Gaernarfon hanes diddorol ac unigryw, a chynhaliwyd nifer fawr o ddigwyddiadau gydol y flwyddyn i ddatlu ei diwylliant hanesyddol a modern.

Mae'r Cyngor yn cynnal ei gyfarfodydd yn y Gymraeg, a Chymraeg yw iaith weinyddol y Cyngor.

Trefnir Gorymdaith Gŵyl Ddewi yn flynyddol sydd yn creu bwrlwm yn y dref a braf gweld cymaint o blant o'r ysgolion yn chwifio eu baneri. Yn anffodus cafodd hwn ei ganslo yn 2019/20 oherwydd y tywydd garw.

Mae'r mwyafrif o'r gweithgareddau mae'r Cyngor yn cyfrannu tuag atynt, yn cymryd lle yn y Gymraeg.

Cymru gyfrifol fyd-eang

"Cenedl sydd, wrth wneud unrhyw beth i wella lles economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol Cymru, yn ystyried a fyddai gwneud y cyfryw beth yn gyfraniad cadarnhaol i les ar lefel fyd-eang"

Mae'r wybodaeth a nodir uchod yn dangos yn glir sut mae'r Cyngor yn cyfrannu tuag at wella lles pobl yn lleol. Gall y Cyngor fod yn falch iawn o'r rhan arweiniol y mae wedi cymryd, ac yn parhau i gymryd, mewn cymaint o agweddau o fywyd economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol Caernarfon.

Drwy gadw ei ffocws ar ofynion pobl leol yn y dyfodol a pharhau i weithio mewn partneriaeth agos â chymunedau lleol, a rhanddeiliaid allweddol eraill sydd â chylch gwaith ehangach, gan gynnwys Cyngor Gwynedd ac aelodau eraill y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus, gall Cyngor Tref Caernarfon fod yn hyderus ei fod yn cyfrannu'n gadarnhaol tuag at les cenedlaethol ac yn wir at les ar lefel fyd-eang.

(4) Crynodeb Ariannol - 2019/20

Roedd gan y Cyngor gyllideb o £248,623 a godwyd yn bennaf o braesept y Cyngor ac a ategwyd gan incwm a godwyd ar gyfer darparu ystod o wasanaethau. Prif feysydd cyllideb 2019/20 oedd :

	Gwariant (£)	Incwm (£)
Gweinyddiaeth	103,961	
Adeilad yr Institiwt	44,373	16,287
Digwyddiadau bach a chyfraniadau	6,474	1,095
Digwyddiadau mawr a gwasanaethau	74,645	
Goleuadau Nadolig	37,122	
Llog Banc		570
	266,575	17,952
Praesept		198,448
	248,623	216,440

Atodiad**Y Cynghorwyr****Peblog:**

Enw	Cyfeiriad	Rhif Ffôn
Ei Deilyngdod y Maer Y Cyngorydd W. Tudor Owen	Langdale, Uxbridge Square, Caernarfon LL55 2RE	(01286) 672436
Y Cyngorydd Eiriona Rees Hughes	1 Foel y Rhiw, Nebo, Caernarfon, LL54 6EF	07854770569
Y Cyngorydd Brenda Owen	Langdale, Uxbridge Square, Caernarfon LL55 2RE	(01286) 672436
Y Cyngorydd Kenny Richards	1 Bryn Gwynedd, Lôn Fictoria, Caernarfon LL55 2RN	(01286) 238072
Y Cyngorydd Jason Wayne Parry	Enaid y Wawr, 23 Cefn Dyffryn, Groeslon, Caernarfon LL54 7TQ	07900594279

Cadnant:

Enw	Cyfeiriad	Rhif Ffôn
Dirprwy Faer Y Cyngorydd Maria Veronica Sarnacki	64 Cae Mur, Caernarfon, LL55 1DS	(01286) 512399
Y Cyngorydd Cemlyn Williams	Y Bwthyn, Ffordd Bethel, Caernarfon, LL55 1EB	(01286) 674977
Y Cyngorydd Stuart Sage	31 Maesincla, Caernarfon, LL55 1BY	(01286) 677138
Y Cyngorydd Dawn Lynne Jones	16 Maes Hyfryd, Caernarfon	(01286) 674425

Menai:

Enw	Cyfeiriad	Rhif Ffôn
Y Cynghorydd I.C. Thomas	Strade, 65 Cae Gwyn, Caernarfon, LL55 1LL	07810648647
Y Cynghorydd Wil Lloyd Davies	Llanddwyn, 10 Ffordd Menai, Caernarfon LL55 1LE	(01286) 671802
Y Cynghorydd Eleri Lovgreen	Tanygraig, Llys Gwyn, Caernarfon, LL55 1EN	(01286) 674314
Y Cynghorydd Ann Hopcyn	Penygraig, Ael y Garth, Caernarfon, LL55 1HA	(01286) 674024

Seiont:

Enw	Cyfeiriad	Rhif Ffôn
Y Cynghorydd W. Roy Owen	39 Maes Meddyg. Gallt y Sil , Caernarfon LL55 2SF	(01286) 672618
Y Cynghorydd Keith Jones	2 Llys y Garn, Caernarfon, LL55 2UT	07507006887
Y Cynghorydd Cai Larsen	Bronwylfa, Ffordd y Gogledd, Caernarfon, LL55 1BE	(01286) 676026
Y Cynghorydd Richard Thomas	Bryn Meillion, Lon Ddewi, Caernarfon, LL55 1EL	07920263234